

УДК 811.161.2'373

DOI: <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2019.26.181449>

М. І. Навальна,
*д-р філол. наук, проф.,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
професор кафедри документознавства*

СУБСТАНДАРТНА ЛЕКСИКА В МОВІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»

У статті схарактеризовано найуживаніші жаргонні лексеми із заголовків інтернет-видання «Українська правда», виявлено нові жаргонні одиниці, простежено

розширення сфери функціонування кримінальних жаргонізмів у медійних матеріалах суспільно-політичної тематики.

Зроблено висновок, що в заголовках публікацій на суспільно-політичні теми жаргонні одиниці контрастують із нейтральною лексикою, вони протиставляються книжним словам, надають писемному стилю імпровізації, індивідуалізації, емоційності та експресивності, що зазвичай характерне для усно-розмовного мовлення.

Ключові слова: літературний стандарт, жаргонізми, стилістична роль, сфера використання, емоційно-експресивне забарвлення.

Для мови українських засобів масової інформації початку XXI ст. характерне вживання жаргонної лексики, яку фахівці вважають одним із найдискусійніших явищ мовленнєвої культури. Складно знайти інший лінгвістичний феномен, з приводу якого так би протилежно розходилися думки дослідників щодо внутрішньомовного ракурсу співвіднесення жаргонної лексики з літературним стандартом, розмовною мовою, територіальними діалектами, міським субетнолектом та ін. [2, с. 224; 9, с. 3]. У цей період жаргонізми активно функціонують у мові українських інтернет-видань. С. Г. Чемеркін зауважує, що «сучасні електронні видання послуговуються лексико-стилістичними одиницями з виразною стилістичною маркованістю розмовного стилю. Часто автори публікацій використовують некодифіковані мовні засоби – нерідко на сторінках електронної преси з'являються інвективи» [11, с. 37]. Дехто з дослідників мови електронних видань називає спілкування в Інтернеті, виразником якої є розмовний стиль, своєрідним полігоном для випробування словоформ [8, с. 34].

Українські мовознавці відзначають тенденцію до використання жаргонізмів не тільки в молодіжній та кримінальній, а й суспільно-політичній тематиці медійних публікацій [2; 8; 9]. Раніше визначали «фамільярно-розмовний мовленнєвий тип» [9, с. 5] окремих мас-медіа, то зараз ми фіксуємо активне входження жаргонних одиниць саме до заголовків, зокрема й інтернетного видання «Українська правда».

У пропонованій розвідці ставимо за мету проаналізувати використання найпоширеніших жаргонізмів у заголовках газети «Українська правда» (www.pravda.com.ua) на початку XXI ст., установити значення цих лексичних одиниць, зафіксувати нові функціонально-стилістичні вияви жаргонних одиниць.

Особливо насиченими жаргонною лексикою були заголовки інтернетного в період виборів до рад різних рівнів. Уживали, як відомі, так і нові жаргонізми на позначення негативних явищ та процесів. Зокрема, кримінальний жаргонізм *заказуха* «убивство на замовлення» автори використовують зі значенням «стаття, телепередача чи фільм на чисть замовлення» [7, с. 144], напр.: «Телеканали побили рекорди *«заказухи»*. Лідер – Перший національний» (УП, 15.08.2012); «*Заказуха*» від Партії регіонів» (УП, 19.07.2011); «Янукович відхрестився від *«руки Кремля»*: Це все *заказуха*» (УП, 14.01.2010).

З'явилася нова форма жаргонізму *заказуха* – *заказушка* «дешева *заказуха*». Обидва жаргонізми є кальками з російської мови, бо утворені за словотвірною моделлю цієї мови, пор.: «У Тимошенко назвали *«заказушкою»* звинувачення СБУ» (УП, 12.09.2009).

Із темою негативних і замовних матеріалів у мові засобів масової інформації пов'язане вживання жаргонізму *чорнуха*. Словники жаргонізмів фіксують цю лексему зі значенням «те, що пов'язане із смертю, стражданням, злочинами; засмучує своїм змістом» [7, с. 366]. У заголовках аналізованого інтернет-видання лексему *чорнуха* подають зазвичай зі значенням «замовна негативна інформація в засобах масової

інформації стосовно політичних опонентів», напр.: «Замовниця **«чорнухи»** проти опозиції витратила на неї в 28 разів більше, ніж заробила» (УП, 26.10.2012); «У **«Регіонах»** кажуть, що зменшать покарання за **«чорнуху»**... (УП, 19.09.2012).

Дедалі ширше використовують у заголовках «Української правди» новий жаргонізм **джинса** «замовні матеріали в засобах масової інформації», напр.: «Експерт: у ЗМІ стає більше **«джинси»** і виборцю це допомагає» (УП, 5.10.2012); «**Джинса**» є у третині матеріалів регіональних ЗМІ» (УП, 28.05.2012); «Журналісти обіцяють бойкотувати і викривати **«джинсу»** політиків» (УП, 20.03.2012); «Журналісти ТСН навели факти **«цензури та джинси»**» (УП, 7.05.2010).

Жаргонізм **джинса** зазвичай уживають:

1) у радіопрограмах, телеканалах та виданнях, де розміщують замовні матеріали, напр.: «ICTV та «Україна» – лідери за розміщенням **«джинси»**» (УП, 11.09.2012); «Найбільше **«джинси»** за жовтень знайшли на Першому» (УП, 13.11.2012); «Канали продовжують замовчувати деякі теми і випускати **«джинсу»**» (УП, 14.06.2011);

2) у матеріалах про політичні партії, блоки та їхніх лідерів, які замовляють потрібну та вигідну їм інформацію, напр.: «Комуністи України: **«Джинса** и партия едины» (заг.). Захисники пролетаріату задніх не пасуть. За кількістю **джинси** за останній місяць КПУ вже обійшла прокладні партії...» (УП, 26.07.2012); «Тигіпко і КПУ виходять у лідери **«джинси»**» (УП, 11.07.2012); «**Джинса** – «Королівська». Ціна – народна» (УП, 15.02.2011); «Король **«джинси»** Віктор Медведчук» (УП, 21.12.2011).

Від жаргонізму **джинса** утворено нове дієслово **джинсувати** «розміщувати замовні матеріали в засобах масової інформації», напр.: «За які гроші **«джинсує»** уряд України» (УП, 16.07.2012).

Функціонування жаргонізмів **заказуха**, **чорнуха**, **джинса** в заголовках інтернетного видання передусім сигналізує про використання адміністративного ресурсу з боку влади в період виборчих процесів щодо державних та комунальних засобів масової інформації, водночас вільне вживання жаргонної лексики в заголовках електронного видання засвідчує відсутність у ньому цензури, стверджує демократичні засади та свободу у висловленнях авторів «Української правди».

Найвиразнішу групу жаргонних одиниць за емоційно-експресивним насиченням у заголовках суспільно-політичної тематики становлять лексеми, які позначають предмети, дії та стани, що характеризують конкретних політиків, державних і громадських діячів, їхніх родичів та членів родини. Вони виражені здебільшого іменниками та дієсловами. Такі мовні одиниці, які раніше вживали переважно в усно-розмовному мовленні, у заголовках інтернет-видання постають як дієвий засіб негативної оцінки діяльності представників влади, політичних лідерів тощо.

Молодіжний жаргонізм **мажор**, який раніше вживали переважно в середовищі студентів зі значеннями: «1. Матеріально забезпечена молода людина, яка вдає із себе представника еліти й підкреслює свою вищість над іншими. 2. Підліток, син заможних батьків. 3. Несумлінний студент, який пропускає заняття, не виконує завдань і под.» [7, с. 208], останнім часом набув великого поширення серед споживачів інформації, що дає підстави вважати його сленгізмом. Напр.: «У Запоріжжі знову судять дніпропетровського **«мажора»**» (УП, 16.02.2012); «**Мажор** Рудь таки відсидить за потрійне вбивство» (УП, 27.09.2012); «**Мажор**, що перевернув «Швидку допомогу», вимагає мільйон від матері загиблої» (УП, 12.04.2012).

Лексема **мажор** у заголовках «Української правди» позначає зазвичай дітей чи інших молодих родичів політичних, партійних, державних діячів, які стали винуватцями чи учасниками дорожньо-транспортних пригод, злочинів тощо. Напр.: «В

Одесі п'яний **мажор** на джипі в'їхав у натовп продавців» (УП, 11.03.2012); «Право **«мажора»** (заг.). Минулого місяця міліція затримала небожа Ганни Герман – Олега Бокала – за побиття власної дружини» (УП, 22.08.2012); «**Мажор** напав на комунальника через пісок» (УП, 26.01.2012).

Нерідко цей сленгізм стає частиною складних слів, напр.: «**Миколаївський мажор-насилльник** був активістом «Регіонів» (УП, 19.03.2012); «В Ужгороді **чиновник-мажор** влаштував стрілянину» (УП, 17.01.2012). У читачів він асоціюється передусім з негативною інформацією, трагічними наслідками від поведінки молодих людей.

У українській літературній мові лексема *тушка* відома як «зменш. до туша; тіло убитої тварини, дичини і т. ін. невеликого розміру» [3, с. 331]. У заголовках «Української правди» лексему *тушка* використовують як новий жаргонізм – «депутат Верховної Ради України, який з особистої матеріальної чи іншої зацікавленості у важливих питаннях голосує на боці фракцій, до яких не входить і до яких їх виборці не обирали», напр.: «До «регіонів» приєдналася ще одна **«тушка»** (УП, 18.09.2012); «У Раді стало більше на дві **«тушки»** (УП, 3.07.2012); «Батько **«найциррішого** вболівальника України» – **«тушка»** (УП, 13.06.2012); «Томенко: Тиск на мажоритарників опозиції – не виправдання для **«тушок»** (УП, 21.11.2012); «Регіонам» не вистачає трьох **«тушок»** до більшості?» (УП, 20.11.2012); «У Партії регіонів націлилися на 70 % і сподіваються на **«тушок»** (УП, 24.10.2012).

Називання депутатів *тушками* в заголовках «Української правди» засвідчує їх непостійність, безвідповідальність перед виборцями, зухвалість, зрадництво, втрату морально-етичних засад, пор.: «Чечетов хвалиться, що «регіони» переманили 40 **«тушок»** (УП, 26.11.2012); «Азаров відправив БЮТівські **тушки** на округи» (УП, 31.07.2012); «Томенко вірить у «морально-політичний» запобіжник для **«тушок»** (УП, 5.08.2012).

Депутатів, яких називають *тушками*, у заголовках інтернет-видання автори характеризують здебільшого негативно і щодо депутатської діяльності, і щодо особистих рис, у такий спосіб виражають зневажливе ставлення до них, пор.: «Другу Рибакі у Раді кричали **«тушка»**, а він показав непристойний жест» (УП, 21.02.2012); «До середини «регіони» дозбирають **«тушок»**, яких недостає» (УП, 26.11.2012).

Від жаргонізму *тушка* утворено інші нові складні та оказіональні одиниці, напр.: *тушка-кандидат*, *тушкодень* та ін., пор.: «**Тушка-кандидат** від «Регіонів» відхрещується від «Бентлі» (УП, 27.08.2012); «Бюджет ухвалють в останній **тушкодень»** (УП, 4.12.2012).

Різні процеси в суспільстві автори «Української правди» передають за допомогою дієслів-жаргонізмів кримінальної тематики. Такі лексеми негативно характеризують дії та стани в українському соціумі. «Вітчизняні журналісти, – зазначає О. Довженко, – оперують тюремним лексиконом із такою легкістю, наче самі щойно вийшли з-за ґрат» [1]. Їх використовують здебільшого з певною стилістичною настановою. Проникнення жаргонізмів у заголовки зумовлене насамперед потребою характеризувати середовище певних соціальних груп, а також вживати їх як засіб емоційного висловлення в іншій тематиці. Останнім часом їх нерідко використовують для опису політичних та суспільних процесів, поведінки відомих осіб. Аналізоване інтернетне видання надто насичене такою жаргонною дієслівною лексикою. Зокрема, кримінальний жаргонізм *відмазати* «виправдати когось, зняти звинувачення з когось; підтримати когось, виручити, часто за допомогою грошей» [7, с. 86] зазвичай подають у заголовках публікацій на кримінальну тематику стосовно відомих осіб, напр.:

«Апеляційний суд теж **«відмазав»** Кучму від убивства» (УП, 20.01.2012); «Адвокати Кучми хочуть **«відмазати»** клієнта, бо немає Мельниченка» (УП, 17.11.2011); «Міліція **відмазала** депутата Тимошенко від ДТП?» (УП, 26.07.2010); «Суд **«відмазав»** Лазаренка від вбивства у Дніпропетровську» (УП, 26.05.2010).

Нерідко цей жаргонізм уживають у заголовках публікацій із суспільно-політичного життя зі значенням «підтримувати, захищати когось», пор.: «Герман **«відмазала»** Януковича віршем Чехова» (УП, 19.08.2011); «Ющенко в рекламному інтерв'ю в газеті Ахметова **«відмазав»** владу» (заг.). Екс-президент Віктор Ющенко вважає, що влада проведе **«відносно чесні вибори»** (УП, 29.08.2012).

Кримінальний жаргонізм **мочити** має два зафіксованих значення: «1. Бити, ударяти з великою силою. 2. Убивати» [7, с. 222]. Його вживають в «Українській правді» у заголовках публікацій на теми політичного життя з незафіксованим значенням «гостро критикувати», напр.: «Агітатори **«регіонів»** вчили школярів **«мочити»** Тимошенко і К» (УП, 25.09.2012); «Янукович і його оточення» нас почали **мочити»** (УП, 28.09.2010).

У заголовки виносять жаргонізми, які використовують не тільки представники злочинських чи кримінальних середовищ, а й працівники правоохоронних органів. Такі лексеми є експресивними, здебільшого лаконічними, мають нейтральні відповідники і побутують в усному мовленні.

До лексики журналістів увійшло кримінальне дієслово **шити**, що має двоє значень – «убивати» та «необґрунтовано звинувачувати когось у чомусь» [7, с. 375] та словосполучення **шити справу**. Зазвичай його подають у другому значенні. Напр.: «Прокуратура не захотіла **шити справу** за невиплату зарплат» (УП, 5.01.2011); «Зернотрейдерам почали **«шити справи»** (УП, 13.08.2010).

Простежуємо тенденцію до використання кримінального жаргонізму **шити** не тільки щодо дій правоохоронних органів, а й щодо дій представників влади, політиків, громадян тощо. Напр.: 1) щодо акцій та пікетів: «Депутати **шиють справу** за лазерне шоу на підтримку Тимошенко» (УП, 20.01.2012); «За штурм обладміністрації з вилами **«шиють»** 5 років» (УП, 7.12.2011); «У Слов'янську **«тризубівцю»** **«шиють»** організацію вибуху» (УП, 30.09.2011); 2) виборчих процесів та результатів виборів: «Харківським бюлетенем вирішили не **шити справу»** (УП, 5.01.2010); 3) кримінальних процесів проти чиновників: «Вінницькому чиновнику **«шиють»** справу на сотні тисяч» (УП, 23.05.2011); «Кримському екс-спікеру **«шиють»** ще одну справу» (УП, 28.01.2012).

Уживання в текстах ЗМІ жаргонної лексики є одним з найефективніших засобів вираження експресивної оцінки, яка, проте, нерідко буває виявом мовної агресії, адже жаргонізми в публіцистичних текстах постають як дієвий засіб негативної оцінки діяльності представників влади, політичних лідерів [9, с. 5–6]. Кримінальний жаргонізм **пришити** «убити когось» [7, с. 278] вживають у заголовках зі значенням «необґрунтовано намагатися звинувачувати когось у чомусь», напр.: «Водіям хочуть **«пришити»** справи за спробу відкупитися від ДАІ» (УП, 29.01.2011).

Новими виявами є поширення жаргонізму **пришити** в контексті з виразним політичним спрямуванням, пор.: «Генпрокуратура ще раз спробує **пришити** Тимошенко до Лазаренка» (УП, 21.07.2011); «Одеський чиновник **«пришив»** сліпим артистам зі Львова ярлик **«бандерівців»** (УП, 9.06.2011).

Розширюють сферу свого вживання і жаргонізми-дієслова, які характеризують шахрайську, брехливу поведінку когось, що є вигідною для одних і невигідною для інших. Ними називають поняття поза межами конкретного соціального середовища.

Молодіжно-кримінальний жаргонізм *косити* «1. Ухилятися від чого-небудь (як правило, від служби в армії). 2. Прогулювати уроки. 3. Наслідувати когось, намагатись бути схожим на когось. 4. Удавати з себе хворого; симулювати хворобу. 5. Спекулювати» [7, с. 186] та *відкосити* «хилитися від чогось» [7, с. 86] у заголовках інтернет-видання подають не тільки у фіксованому значенні, але й у значенні «захворіти», пор.: «Тюремники вважають, що Луценко **«косив»** від суду» (УП, 20.01.2012); «Грип почне **«косити»** українців у листопаді» (УП, 26.09.2012).

У сучасній публіцистиці лексему *дерибан* «поділ награваного» [7, с. 120] уживають і щодо поділу посад, і щодо розподілу бізнесового та політичного впливів у різних владних структурах. Напр.: «Азаров дозволив **«дерибан»** портів» (УП, 20.11.2012); «Мисливське господарство Януковича готують до **«дерибану»**» (УП, 18.05.2012); «Земельний **дерибан**. Погляд зсередини» (УП, 20.12.2011); «Яценюк побачив під маскою Євро-2012 **дерибан**» (УП, 15.10.2011).

Жаргонізм *дерибанити* «1. Ділити награване. 2. Грабувати. 3. Збирати врожай маку» [7, с. 120] останнім часом активно використовують у публікаціях політичного характеру зі значенням «несправедливо, непропорційно розподіляти щось між кимось», напр.: «Керівництво Партії Регіонів вчитиме підлеглих **«не тільки землю дерибанити»**» (УП, 3.03.2011).

Трапляються в заголовках Української правди жаргонізми *розвести* та *розводити* «обдурювати когось» [7, с. 288], напр.: «Не даймо себе **«розвести»**» (УП, 5.07.2012).

Активно послуговуються автори жаргоном *кришувати*. Відомі словники жаргонізмів подають тільки жаргонізм *криша* «1. Голова, мізки, здоровий глузд. 2. Зв'язки у владних та правоохоронних структурах» [7, с. 189]. Хоч буквальною перекладом російського жаргонізму *крыша* є українська жаргонна одиниця *дах*, яку уживають зі значенням «прикриття від рекету, мафії; зв'язки у владних та правоохоронних структурах» [5, с. 95], пор.: «...є надійний **«дах»** в особі народного депутата...» (УП, 24.02.2011); «Батьківщина»: Литвин **«кришував»** підкуп депутатів, хай відповідає» (УП, 16.02.2012); «Правоохоронці заперечують, що **кришували** секс-бізнес. МВС призначило перевірку» (УП, 11.11.2010).

Дослідники жаргонізмів виділяють так звані ключові слова [4, с. 120], які означають явища, поняття, що перебувають у фокусі соціальної уваги і нерідкого згадування в засобах масової інформації. Окрему групу ключових слів становлять ті, що є кальками з російської мови або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії. До таких лексем відносимо жаргонізм *розбірка* «1. З'ясування стосунків, розв'язування конфліктів у кримінальному середовищі (звичайно із застосуванням насильства, бійками, вбивством). 2. З'ясування обставин конфлікту, обговорення спірних питань» [7, с. 287], напр.: «Українські футбольні **розбірки** дійшли до Лозанни» (УП, 27.02.2012); «Яценюк про його головування в НУНС: **«Це розбірки на комунальній кухні»**» (УП, 29.09.2011).

За допомогою молодіжних жаргонізмів у заголовках на суспільно-політичну тематику характеризують як політичних лідерів і авторів публікацій, так і формують мовний імідж видань. Це засвідчують такі жаргонізми, як *лохотрон* «1. Безпрограшна лотерея, яку влаштовують шахраї на вулиці. 2. мол. Те саме, що лоходром. 3. Те саме, що лох» [7, с. 206]; *лоходром* «1. Місце, де шахраї обдурюють довірливих людей. 2. Місце, де збираються чи живуть люди з низьким соціальним статусом» [7, с. 206]; *лох* «тюхтій, роззява; некмітлива людина» [7, с. 205]; *ксива* «1. Записка, лист. 2. Будь-який функціональний документ (паспорт, пропуск, білет, довідка тощо)» [7, с. 192];

фартовий «1. Спритний, щасливий (про злодія). 2. Успішний, відзначений щасливими подіями» [7, с. 337] та ін., напр.: «*Обопільний цугцванг вселенського лохотрону*» (УП, 20.01.2010); «*Коаліцію запідозрили в лобіюванні лохотронів*» (УП, 8.07.2010); «*В інтернеті можна замовити «ксиву» СБУ та Адміністрації президента*» (УП, 10.04.2012); «*Герман пішла з АП у відпустку на «фартове» місце*» (УП, 15.10.2012).

У деяких заголовках інтернет-видання надibuємо на кілька жаргонізмів, напр.: «*Активісту, який виступав проти будівництва Януковича, шиють «психа»*» (УП, 14.07.2011); «*Опозиція вважає «блефом» заяви «регіоналів» про зібрані «тушки»*» (УП, 27.11.2012).

Отже, активне використання жаргонізмів у заголовках «Української правди» спричинене кількома позамовними чинниками: 1) за політизованістю всіх верств населення; 2) криміналізацією суспільства; 3) тиском влади на державні та комунальні засоби масової інформації; 4) розкутістю та вульгаризацією усного мовлення, порушенням засад культури мови.

Деякі з жаргонізмів набули додаткових значень, не зафіксованих у відповідних словниках жаргонів. Вони є одним із найефективніших засобів вираження експресивної оцінки, яка нерідко передає не просто негативні процеси, стани та дії, але й буває виявом мовної агресії, вульгаризації як окремих публічних осіб, так і журналістів.

Багато жаргонних одиниць є кальками відповідних російських ключових слів або лексемами, оформленими відповідно до російської орфоєпії.

Жаргонна лексика активно проникала до заголовків публікацій про вибори. За допомогою цієї лексики негативно характеризували учасників виборчих перегонів, особливо тих, хто хоче бути обраним і дає багато обіцянок.

Жаргонізми називають як осіб, так і процеси та дії в суспільстві, що вийшли за межі професійних і соціальних груп.

Однією з основних причин функціонування жаргонної лексики в суспільно-політичних матеріалах електронного видання є, зокрема, її виразне стилістичне маркування. Саме ця особливість уможливорює реалізацію жаргонізмами в публіцистичних текстах різноманітних комунікативних інтенцій адресанта, перетворюючи раціональну публіцистичну інформацію в експресивно впливову.

У заголовках публікацій на суспільно-політичні теми жаргонні одиниці контрастують із нейтральною лексикою, вони протиставляються книжним словам, надають писемному стилю імпрровізації, індивідуалізації, емоційності та експресивності, що зазвичай характерне для усно-розмовного мовлення.

Література

1. Довженко О. Як ми базаримо. *Молодіжне перехрестя*. 2004. № 15. Режим доступу : <http://crossroads.com.ua/articles/2004/15/459.php>.

2. Навальна М. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. : монографія. К., Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бурого, 2011. 328 с.

3. Словник української мови : В 11-ти т. К. : Наук. думка, 1979. Т. ХІ. 658 с.

4. *Соболева І. А.* Сниженные (внелитературные) языковые средства в современном публицистическом дискурсе : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.02. Луганск. 2001. 245 с.

5. *Ставицька Л.* Короткий словник жаргонної лексики української мови : Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень. К. : Критика, 2003. 336 с.

6. *Ставицька Л.* Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми. Евфемізми. Сексуалізми. К. : Критика, 2008. 454 с.

7. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень. К. : Критика, 2005. 496 с.

8. Стрельбицька Л. Інтернет як полігон розвитку природної мови. *Вісн. нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. 2005. № 538. С. 33–38.

9. Третяк Н. В. Жаргонна лексика в друкованих ЗМІ (номінативно-експресивна функція) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». К., 2008. 20 с.

10. Шаманова Н. М. Кліше в українському телепросторі : прагматичний і мета комунікативний вияви. *Мовознавство*. 2012. № 5. С. 81–86.

11. Чемеркін С. Г. Трансформації розмовного стилю в Інтернет-комунікації. *Мовознавство*. 2007. №4 – 5. С. 36–43.

References

1. Dovzhenko, O. (2004), *How we chat [Yak my bazarymo]*, Molodizhne perekhrestia, № 15, rezhym dostupu: <http://crossroads.com.ua/articles/2004/15/459.php>

2. Navalna, M. (2011), *Dynamics of vocabulary of Ukrainian periodicals of the beginning of the XXI century : monograph [Dynamika leksykonu ukrainskoi periodyky pochatku XXI st. : monohrafiia]*, K., Instytut ukrainskoi movy, Vydavnychiy dim Dmytra Buroho, 328 p.

3. *Ukrainian dictionary [Slovnyk ukrainskoi movy]* (1979), V 11-ty t., K., Nauk. dumka, T. XI, 658 p.

4. Soboleva, I. A. (2001), *Colloquial (nonliterary) linguistic means in modern publicistic discourse : author's thesis [Snizhennyie (vneliteraturnyie) yazykovyie sredstva v sovremennom publitsisticheskom diskurse : dis. ... kandidata filol. nauk]*, 10.02.02, Lugansk, 245 p.

5. Stavytska, L. (2003), *Short dictionary of Ukrainian jargon : 3200 words and 650 word combinations [Korotkyi slovnyk zharhonnoi leksyky ukrainskoi movy : Mistyt ponad 3200 sliv i 650 stiikykh slovopoluchen]*, K., Krytyka, 336 p.

6. Stavytska, L. (2008), *Ukrainian language without taboo. Dictionary of profanity and its corresponding words. Obscenisms. Euphemisms. Sexualisms [Ukrainska mova bez tabu. Slovnyk netsenzurnoi leksyky ta ii vidpovidnykiv. Obsstenizmy. Evfemizmy. Seksualizmy]*, K., Krytyka, 454 p.

7. Stavytska, L. (2005), *Ukrainian jargon. Dictionary : about 4070 words and more than 700 word combinations [Ukrainskyi zharhon. Slovnyk : mistyt blyzko 4070 sliv i ponad 700 stiikykh slovopoluchen]*, K., Krytyka, 496 p.

8. Strelbytska, L. (2005), *Internet as proving ground of development of natural language [Internet yak polihon rozvytku pryrodnoi movy]*, *Visn. nats. un-tu "Lvivska politekhnik"*, № 538, pp. 33–38.

9. Tretiak, N. V. (2008), *Jargon vocabulary in printed mass media (nominative and expressive function) : author's thesis [Zharhonna leksyka v drukovanykh ZMI (nominatyvno-ekspresyivna funktsiia) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk]*, 10.02.01, "Ukrainska mova", K., 20 p.

10. Shamanova, N. M. (2012), *Cliche in Ukrainian telespace : pragmatic and meta communicative manifestations [Klishe v ukrainskomu teleprostori : prahmatychnyi i meta komunikatyvnyi vyivay]*, *Movoznavstvo*, № 5, pp. 81–86.

11. Chemerkin, S. H. (2007), *Transformations of informal style in Internet-communications [Transformatsii rozmovnoho styliu v Internet-komunikatsii]*, *Movoznavstvo*, №4 – 5, pp. 36–43.

М. И. Навальная,
*ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий
государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»,
кафедра документоведения*

СУБСТАНДАРТНАЯ ЛЕКСИКА В ЯЗЫКЕ ИНТЕРНЕТ-ИЗДАНИЯ «УКРАИНСКАЯ ПРАВДА»

В статье охарактеризованы наиболее употребляемые жаргонные лексемы из заголовков интернет-издания «Украинская правда», выявлены новые жаргонные единицы, прослеживается расширение сферы функционирования жаргонизмов в медийных материалах общественно-политической тематики.

Сделан вывод, что в заголовках публикаций на общественно-политические темы жаргонные единицы контрастируют с нейтральной лексикой, они противопоставляются книжным словам, придают письменной речи импровизацию, индивидуализацию, эмоциональность и экспрессивность, что обычно характерно для устной разговорной речи.

Ключевые слова: литературный стандарт, жаргонизмы, стилистическая роль, сфера использования, эмоционально-экспрессивная окраска.

M. I. Navalna,
*Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University
Department of Document Science*

SUBSTANDARD VOCABULARY IN LANGUAGE OF INTERNET-EDITION «UKRAINSKA PRAVDA»

The article describes the most commonly used jargon lexical items from the headlines of the Internet-edition "Ukrainska Pravda", identifies new jargons and the development of functioning of criminal jargons in media materials on social and political subjects.

The purpose of the article is to analyze the use of the most common jargons from the headlines of the newspaper "Ukrainska Pravda" (www.pravda.com.ua) at the beginning of the XXI century, to establish the meaning of these lexical items, to document new functional and stylistic expressions of jargons.

The descriptive research method and observation method were used as main in this scientific research on the study of jargons in the language of Ukrainian periodicals at the beginning of the XXI century. At different stages of the research the method of functional analysis was used to determine the stylistic load of lexical items.

It is concluded that jargons name people, as well as processes and actions in society that have gone beyond the limits of professional and social groups. One of the main reasons of functioning of jargons in social and political materials of the edition is, in particular, its stylistic expressiveness. It is this feature that enables the implementation by jargons in publicistic texts of various communicative intentions of the addressant, transforming rational publicistic information into an expressively influential one.

In the headlines of publications on social and political topics jargons contrast with neutral vocabulary, they are contrasted with bookish words and make a writing style more improvised, individual, emotional and expressive, which is typical for colloquial speech.

The active use of jargons in the headlines of "Ukrainska Pravda" is caused by several extralinguistic factors: 1) politicization of all strata of the population; 2) criminalization of

society; 3) pressure from authorities on public and municipal mass media; 4) relaxedness and vulgarization of oral speech, violation of the principles of language culture.

Some jargons have got additional meanings that are not documented in the corresponding jargon dictionaries. They are one of the most effective means of carrying an expressive evaluation that often transfers not only negative processes, states and actions, but also can be an expression of language aggression, vulgarization of both individual public figures and journalists.

Many jargons are calques of the corresponding Russian keywords or they can be lexical items that are written in accordance with Russian orthoepy.

Key words: literary standard, jargons, stylistic role, sphere of use, emotional and expressive coloring.